

Kígyók, lelkek... Gunda Béla közlése: „külön ünnepet szentelnek a pásztorok a kígyónak, farkasnak. Elek napján tartják a kígyóünnepet. Ezeken a napokon nem dolgoznak, a hegyeken engesztelő tüzeket gyújtanak s nagyon vigyáznak arra, hogy olló, vagy kés ne legyen náluk.” Róheim Géza: „A primitív ember nemcsak abban hisz, hogy halála után a lelke valamely állatban fog tovább élni, hanem hiszi azt is, hogy lelkének egy részét, életerejét már életében valamelyik állatban elhelyezheti, nem ölhetik meg, hisz nincs nála a lelke. De, ha az állatot megölik, akkor neki is meg kell halnia.”

A házikígyó füttyül, füttyöget, sípol, kelepel. Az altaji tatárokról jegyezték le: „A teleutoknál egy-egy település lakosai is elfoghatják a testtől elszabadult, s a falujában kódorgó lelket. Ha valaki hallani véli, hogy éjjel egy lélek füttyül az ablaka alatt, a házigazda ajtaját nyitva hagyva kisiet az udvarra...”. A magyar néphit kígyója éppen úgy füttyül, mint a sámánisztikus népek hitében a lelkek teszik. (Szekeres Gyula: A gyógyító táltos – lélekvesztéses betegségek a magyar néphagyományban. Hajdúböszörmény, 2000.)

A libapásztorságról: „Ősz elején is mezítláb jár a libapásztor egész fagyig. Őszi vásár után (október 10.) hideg esők vannak, fázik a lábuk a kis libapásztoroknak, kezük is az ostonon. Hideg derekban bizony siránkoznak. Úgy segítettek magukon, ahogy lehetett. Arcukat, kezüket a tehén oldalán melengették, felkapdosták a ló friss ganaját, lábukkal pedig a tehén ürülékébe állottak, hogy fázó tagjaik meleget kapjanak. Ha hidegebbre fordult az idő, fűzött bocskorban, bakancsban, meg a gazdasszony ócska lábbelijében, viselt ruhájában jártak.”

„Ha nem volt játszócimbora, maga-magával játszott. A földön babrált felnőtteknek érthetetlen semmiséget, neki mégis élvezetes játékot. A föld porát tenyerével rakta ide-oda, elkerített vele helyeket, mintha kert, vagy ház volna, virágos és virágtalan növényeket ültetett, azaz szurkált bele, vagy dirib-darab cserepet rakott bele, mintha igazi házban, igazi bútor, igazi edény lenne. Az ilyen kislánynál természetes az is, hogy a porba piskál, sarat gyúr belőle, és különböző alakú edénykét formál naív módon, kedves ügyetlenséggel. Eső után szívós agyagos földből pogácsát csinál. Érdekes, hogy a sárral való játszás alkalmával koporsót is csinálnak, és a temetést végigjátsszák. A koporsó aljában a halottat egy kóródarab jelképezi, melynek haja farostokból vagy kukorica selyméből van. .... Bicskával vagy vaskóval sírt ásnak, és éneklést, meg siratást jellemzően utánozva, bánatot színlelve eltemetik a halottat, éppen úgy, mint a felnőttektől látták. (mindkettő: Kiss Lajos: Szegény emberek élete. A libapásztor élete. 10-12 éves kortól 1943-ban.)

Ha folyóvíz volnék,
Bánatot nem érnék
Hegyek-völgyek között
Csörgedezve járnék
Fát, fűvet növelnék,
Porondot hajtanék
Az én édesemnek
Rózsafát teremnék.
(moldvai népdal)

Kérlek hát alássan,
Aludjál babásan,
Álmodj tejről, vajról,
Cinegesóhajról
tejfölről, kenyérről,
Két tucat egérről.
(Éradonyi mondóka)

Újév, újév,
Újesztendő,
Hány csemetéd van?
Tizenkettő.
Jégen járó január,
Fagyot fúvó február,
Rügymozdító március,
Április füttyös, fiús,
Május, május, virágdús,
kalászerlelő június,
kaszasuhintó július,
Aranyat izzó augusztus,
Szőlőszagú szeptember,
Levelet osztó október,
Ködnevelő november,
Deres-daras december
(nagyváradi mondóka)